

**SCHOOL-AGE CHILDREN ABOUT THEIR
EDUCATION AND FUTURE**

**Suriyeli Mülteci Okul Çağı Çocuklarının Eğitimi ve Geleceğe
Yönelik Görüşleri¹**

Mesut GÜN² & Murat YILDIZ³ & Tuğcihan GÜVENDİK⁴

Abstract

The biggest victims of Syrian Civil War are the children. It is required to help to Syrian children who live in Turkey currently by giving them psychological support to get over dire effects of war and to prevent getting away from school life by providing new education opportunities. In this article barriers to get access an education as transportation issue, economic difficulties, negative attitude of families for Syrian refugee children were emphasized.

Future plans, what they expect from life, opinions of Turkish people were referred from several refugee children. A big part of children carry into their future by holding grudges against political events in their country but some of children have hope to turn back their country. Even what they want to do as a job in future shape by effects of war. With received answers how to treat them, their psychologic condition, what to pay attention during their classes were intended to explain.

Questionnaire which includes semi structured questions in was prepared by in the direction of expert opinion. Obtained datas studied and interpreted by content analysis method. According to obtained datas what to instructors pay attention most about having a chance to continue their school life between refugee children with considering their psychologic condition. Children who can not continue their school life should get access education by solving problems as transportation problem, school building problem, changing negative attitude of families. Considering that conducted research, it will help to contribute educational life of Syrian refugee school-age children and their teachers.

Key words: Syrian refugee children, school-age, education, thoughts about the future.

Özet

Suriye'de yaşanan ve hâlâ devam eden savaşın en büyük mağdurları şüphesiz çocuklardır. Şu an Türkiye'de bulunan Suriyeli çocukların hem psikolojik destek verilerek yaşadıkları vahim olayların etkisinden kurtulmalarına yardımcı olunması gerekirken hem de eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılarak

¹ Bu çalışma 13-15 Mayıs 2015 tarihlerinde Adıyaman Üniversitesinde düzenlenen "Uluslararası Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler" sempozyumunda aynı başlıkla sunulan sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

² Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türkçe Eğitimi ABD, mesutgun07@gmail.com

³ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi.

⁴ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi.

çocuk sığınmacıların okul yaşamından uzak kalmasının engellenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Suriyeli mülteci çocukların eğitim almasını engelleyen ulaşım, ekonomik sıkıntılar, ailenin olumsuz tutumu gibi faktörler üzerinde durulmuştur.

Çocuk yaştaki sığınmacıların geleceğe yönelik planları, hayattan beklentileri, Türkiye'ye ve buradaki insanlara yönelik görüşleri alınmıştır. Çocukların büyük bir kısmının ülkesindeki olaylar sebebiyle siyasi olarak kin tuttuğu, ülkesine geri dönme umudu taşıdığı, ileride yapmak istedikleri mesleklerin bile savaş nedeniyle şekillendiği görülmüştür. Alınan cevaplar doğrultusunda bu çocuklara nasıl davranılması gerektiği, psikolojik durumları, derslerde nelere dikkat edilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır.

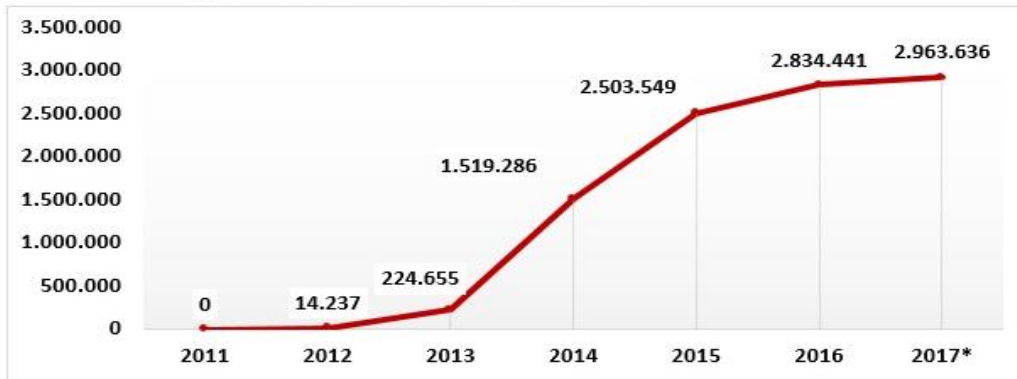
Çalışmada yarı yapılandırılmış sorulardan oluşturulan görüşme formu uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenip yorumlanmıştır. Elde edilen verilere göre okula devam edebilme şansına sahip olan çocukların psikolojik durumları göz önüne alınarak öğreticilerin dikkat etmesi gereken konular saptanmıştır. Hâlâ okullaşamamış çocukların ise eğitim hayatına katılabilmesi için yeni projeler, ulaşım sorunu, okul sorunu ve ailelerin ikna edilmesi hususlarına değinilmiştir. Yapılan araştırmanın, sığınmacı çocukların eğitim faaliyetlerine, bu çocukların derslerine giren öğreticilerin davranışlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli mülteci çocuklar, okul çağı, eğitim, geleceğe yönelik düşünceler.

Giriş

Suriye'de 2011 yılından itibaren yaşanmaya devam eden savaş sebebiyle Suriyeliler ülkelerinden ayrılmak durumunda kalmıştır. Bu büyük göç dalgasına Türkiye kayıtsız kalmamış ve 2011'den bu yana Suriye vatandaşları ülkemize kabul edilmiştir. "Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sonucu ülkeden kaçan 250 kişilik ilk grup, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'ın Yayladağı İlçesi Güveççi Köyü bölgesinden giriş yapmıştır" (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013: 2). Suriye'den Türkiye'ye giriş yapan ilk grubun sonrasında savaşın etkileri artmaya başlamış ve göç eden Suriyeli sayısı artarak devam etmiştir. Göç ile Türkiye'de yaşamlarına devam etmekte olan Suriyeli sığınmacılar kamp bölgelerinin yanında ülkemizin her yerinde ikamet etmektedirler. "Suriyeli mültecilerin ülke geneline yayılmaları barınma, sağlık, eğitim ve entegrasyon (uyum, bütünleşme) gibi birçok sorunu beraberinde getirmiştir" (Akgül, Kaptı ve Demir, 2015: 10). Türkiye mevcut sorunların çözüme kavuşması için çalışmalarını, projelerini sürdürmektedir.

Grafik 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

*16.03.2017 tarihi itibarıyla

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden alınan grafikte de görüldüğü gibi 16 Mart 2017 tarihinde ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacı sayısı 2.963.636 olarak tespit edilmiştir. "Bugün sığınmacı ve göçmenlerin neredeyse yüzde 70'i kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Bu nedenle göç konusu ve kamu yönetimi üzerinden uyum konusu irdelenirken çocuklar özel olarak ele alınmak durumundadır" (Çakırer Özservet, 2015: 96). Çocukların yaşadığı psikolojik travmaların etkisinden bir an önce kurtulmaları ve Türkiye'ye uyum sağlayabilmeleri için okulların büyük önem arz etmektedir. Okul ortamı sadece bir eğitim yuvası değil, aynı zamanda çocuklar için oyun ve sosyalleşmeyi sağlayan bir müessesedir. Türkiye'de eğitimin ilk basamağı ise Türkçe öğrenmektir. Bu sebeple Suriyeli okul çağı çocuklarına ivedilikle Türkçe öğretilmesi gerekmektedir. Türkçe öğretimiyle birlikte Türk kültürü ve yaşayışı da öğrenilecektir çünkü "dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimi anlamına gelmektedir" (Ibanez, 2012: 4). "Kültürlerin anahtarları dillerdir" (Mahadi ve Jafari, 2012: 234). "Kültür bizim uyum sağlama organımız, hayatta kalabilme mekanizmamızdır" (Ratner, 2014: 3-4). Bu nedenlerle dil ve kültür öğrenimi Suriyeli mültecilerin uyum sürecini kolaylaştıracaktır.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Kayseri'de ikamet eden, savaş travması yaşamış Suriyeli çocukların okullaşma oranı ve geleceğe yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırma verilerinden hareketle geliştirilen önerilerin Suriyeli sığınmacı çocuklara yapılması öngörülen eğitim politikalarında, psikolojik destekte, öğrenim materyallerinin hazırlanmasında ve geliştirilmesinde fayda sağlaması düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Kayseri'de ikamet eden okul çağı çocukları (10-15 yaş arası) ile yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorularla sınırlıdır.

Yöntem

Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının "*analizlerin kolaylığı, görüşülenin kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları vardır*" (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 152). Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları yabancılara Türkçe öğretimi konusunda görevli ve gönüllü 5 uzmanın görüşü alındıktan sonra yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların görüşülen çocuklar tarafından daha anlaşılır hale gelmesi için form Arapça, İngilizce ve Türkçe olmak üzere üç dilde hazırlanmıştır.

Çalışma Grubu

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Kategori	(f)	Yüzde(%)	Toplam
Cinsiyet	Kadın	26	%52
	Erkek	24	%48
Yaş	10	8	%16
	11	4	%8
	12	7	%14
	13	14	%28
	14	9	%18
			50
			%100

	15	8	%16	
Türkiye'de Kalma Süreleri	1 Yıl	21	%42	50
	2 Yıl	17	%34	
	3 Yıl	10	%20	%100
	4 Yıl	2	%4	

Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmelerde öğrencilerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş olduğu yanıtlar içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından birkaç kez okunmuş, öncelikle kodlar belirlenmiş daha sonra kodları altında toplayacak temalara ulaşılmıştır. Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir çocuk için bir kod ad verilmiş. Kodlamalar yapılırken kadınları "K" harfi, erkekleri "E" harfi karşılamıştır (K1, K2, K3, ..., K26; E1, E2, E3, ..., E24).

Bulgular ve Yorumlar

Suriyeli sığınmacı çocukların "Okula gidiyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşan frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Suriyeli Öğrencilerin "Okula gidiyor musunuz?" Sorusuna İlişkin Görüşleri

Kategori		f	Yüzdelik
Okula gidiyor musunuz?	Kadın	Evet	20 %40
		Hayır	6 %12
	Erkek	Evet	15 %30
		Hayır	9 %18
Toplam		50	%100

Tablo 2'de görüldüğü gibi Kayseri ili odaklı okullaşma oranı kadın ve erkek toplamında %70 olup okul çağında olup okula gidemeyen Suriyeli çocuk oranı ise %30'dur.

Okula gitmeme sebeplerini; E4, E21, E22 çalıştıklarını; E5 ailesinin okula gitmesini istemediğini; E23, E24 Türkçeyi iyi bilmediklerini; K7 ve K24 ulaşım nedeniyle okula gidemediğini; K8 evli olduğu için kocasının izin vermediğini belirtmiştir.

Tablo 3. Suriyeli Öğrencilerin "Türkiye'yi seviyor musunuz?" Sorusuna İlişkin Görüşleri

Kategori		f	Yüzdelik
Türkiye'yi seviyor musunuz?	Kadın	Evet	26 %50
		Hayır	0 %0
	Erkek	Evet	24 %50
		Hayır	0 %0
Toplam		50	%100

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan tüm Suriyeli çocukların Türkiye'ye karşı olumlu görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4. Suriyeli Öğrencilerin "Ülkenize dönmeyi istiyor musunuz, neden?" Sorusuna ilişkin görüşleri

Kategori	f	Yüzdelik
Ülkenize dönmeyi	8	%16

istiyor musunuz?		Hayır	18	%36
Erkek		Evet	10	%20
		Hayır	14	%28
Toplam			50	%100
		Neden?		
Olumlu		Olumsuz		
K4: Evet, çünkü benim ülkem.		E3,E20,K3: Türkiye Suriye'den daha güzel.		
E4,E18: Evet, çünkü vatanım.		K23,K19,K3,K15: Hayır.		
E8,E17: Evet, ülkemi seviyorum.		E5,E6: Hayır, çünkü savaş var.		
K25,E19,K22: Evet, savaş olmasa isterim.		E14: Bomba var.		
E12: Evet, özledim.		E13: Suriye'yi sevmiyorum.		
K5: Evet, Suriye benim annem.		E11: Hayır, yurtdışına gitmek istiyorum		

Tablo 4'te görüldüğü üzere "Ülkenize dönmeyi istiyor musunuz, neden?" sorusu sorulmuş ve çocukların %68'lik kısmı ülkesine dönmeyi istemediğini belirtmiştir. Sebep olarak ise Suriye'deki savaşı öne sürmüşlerdir. Çocukların geriye kalan %32'lik kısmı ise ülkesine dönmeyi istediğini, sebep olarak da tabloda da görüldüğü gibi özlediklerini, vatanları olduğunu ve son olarak da anne metaforuyla bütünleştirerek ülkesinin gözündeki değerini belirtmiştir.

Tablo 5. Suriyeli Öğrencilerin "İleride hangi mesleği seçmek istiyorsunuz, neden?" Sorusuna İlişkin Görüşleri

f	Yüzde(%)	Meslek	Neden
13	%26	Doktor	K7: Ülkemde savaş var. Çok hasta var. K26: Suriye'de çok yaralı ve ölenler gördük ve doktorlar çok azdı. E16: Hasta çocukları iyi edeceğim.
9	%18	Mimar	K6, E21: Suriye'yi tekrar inşa etmek istiyorum. E18: Vatanıma mimar lazım. K22: Ülkemde bütün binalar düştü o yüzden. K4, K10: Resim yaptığımda mutlu oluyorum.
7	%14	Mühendis	E17: Suriye'ye yardım etmek için. E3: Babamın fabrikası var.
5	%10	Eczacı	K19: İnsanlara ilaç vermek için. K25: Aslında doktor olmak istiyorum ama doktor olmak zor olduğu için eczacı olacağım.
4	%8	Öğretmen	K15: Çocuklara ders vereceğim.
4	%8	Tercüman	K24: Suriye'den yeni gelen insanlar Türkçe bilmediği için onlara yardım etmek. K18: Çünkü bana göre en kolay seçim. Çünkü İngilizcem iyi, Arapçam iyi, Türkçem iyi.
3	%6	Polis	E10: Ülkemi korumak. E23: Aileme kimse zarar vermesin diye.
1	%2	Savaş Uçağı Pilotu	E22: Ülkemi kurtarmak için.
1	%2	Gazeteci	E13: Halkıma yardım etmek için.
1	%2	Sporcu	E20: Sporu seviyorum.

1	%2	Telefoncu	<i>E19: Benim kolum yok. Benim için kolay.</i>
1	%2	Kararsız	<i>K23</i>
50	%100		

Tablo 5 incelendiğinde meslek seçiminde savaş unsurunun etkili olduğu görülmektedir. Yakınlarının savaşta öldüğüne, yaralandığına, doğup büyüdüğü evin yıkıldığına şahit olan çocukların bu vahim olayların etkisinde oldukları görülmektedir. Yaşları göz önüne bulundurulduğunda katılımcıların kendilerinden beklenilmeyen olgunlukta cevaplar verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 6. Suriyeli Öğrencilerin "Sihirli bir değneğinizi olsa değiştirmek istediğiniz üç şey nedir?" Sorusuna İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	Kategori	f	Örnekler
Erkek	Kişisel İstekler	25	<i>E11: Dünyayı gezmek istiyorum. E12: Diploma almak istiyorum. E16: Ev, araba alırım. E19: Evleneceğim. E23: Kocaman bir evimiz olsun.</i>
	Yardım Etme İsteği	9	<i>E11: Camii yaparım E5: Fakirlere yardım etmek istiyorum. E19: Kolu olmayanlara yardım edeceğim.</i>
	Siyasi Nefret	5	<i>E13: Esad'ı öldüreceğim. E17: Esad'ı istemiyorum. E1: Esad'ı öldüreceğim. E9: Beşar Esad gitsin.</i>
	Barış İsteği	23	<i>E10: Suriye'de savaş bitsin. E2: Suriye'de savaş bitsin. E14: Suriye'de savaş bitsin. E17: Suriye'de savaş bitsin. E6: Ölümler olmasın. E16: Suriye'de savaş bitsin. E8: Bomba olmasın. E9: Bomba olmasın.</i>
	Suriye'ye Dönme İsteği	10	<i>E3: Suriye'yi baştan kurarım. E1: Suriye halkını geri götüreceğim. E18: Suriye'ye gitmek istiyorum. E12: Suriye'ye gitmek istiyorum. E16: Suriye'ye gitmek istiyorum.</i>
Kadın	Kişisel İstekler	25	<i>K8: Okumak istiyorum. K9: Dünya turuna çıkarım. K13: Ev, araba alırım. K11: Cumhurbaşkanı olurum. K15: Okul yaparım.</i>
	Yardım Etme İsteği	18	<i>K4: Fakirlere yardım ederim. K10: Yetim çocuklara yardım ederim. K10: Kütüphane açarım. K7: Annem hasta, onu iyileştirmek istiyorum.</i>
	Siyasi Nefret	2	<i>K2: Esad ölsün. K26: Esad ölsün.</i>

Bariş İsteği	25	K9: Savaşlar bitsin. K19: Suriye'de savaş bitsin. K1: Savaşlar bitsin. K19: Dünyada bariş olsun.
Suriye'ye Dönme İsteği	8	K25: Kendi ölkemde güzel bir hayat yaşırdım. K18: Ölkemize dönmeyi istiyorum K17: Ölkeme dönmek istiyorum. K24: Ölkeme dönmek istiyorum.

Tablo 6 incelendiğinde "kişisel istek" kategorisinde kadın ve erkek cevaplarının eşit sayıda olduğu görölmektedir. Cevaplar kendi zihinsel gelişimleri doğrultusunda ev, araba alırım, evlenirim şeklinde verilmiştir. Diğer kategori olan "yardım etme isteğinde" ise kadın katılımcıların verdiği cevaplar erkek katılımcıların verdiği cevapların iki katı durumundadır. Bu durum kadınların erkeklere oranla daha duygusal olduğunu kanıtlar niteliktedir. "Siyasi nefret" kategorisinde ise erkek katılımcıların kadınlara oranla kin ve nefret duygularının daha belirgin olduğu görölmüştür. Bunu "öldürmek" kelimesi ile dışa vurmuşlardır. "Bariş özlemi" kategorisinde kadın ve erkek katılımcıların verdiği cevaplar neredeyse eşit durumdadır. Katılımcıların çocuk olmasına rağmen yaşadıkları savaş travması nedeniyle barişe, huzura, mutluluğa özlem duyduğu belirlenmiştir. "Suriye'ye dönme isteği" kategorisinde kadın ve erkeklerin verdiği cevaplar neredeyse eşittir. Görüşme formunda daha önce de sorulan bu soruya istekler sorusunda tekrar yer vermeleri katılımcıların vatanlarını ne kadar özlediğinin göstergesidir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Alan yazın tarandığında Suriyeli mültecilere yönelik Akkaya (2013), Cengiz (2015), Erdem vd. (2015), Uzun (2015), Tunç (2015), Gün (2015), Demirci (2016), Ulum vd. (2016), Kara vd. (2016) gibi az sayıda bilimsel çalışma yapıldığı görölmektedir. Bununla birlikte özellikle son yıllarda Suriyeli mülteciler konusunda bilimsel araştırma, çalıştay ve sivil toplum örgütü raporlarında ise nicelik ve nitelik bakımından bir artış olduğu dikkat çekmektedir.

Seydi (2014) Suriyeli sığınmacıların eğitimi ile ilgili yaptığı çalışmada Türkiye'nin göçün başlangıcından itibaren yürüttüğu eğitim politikaları hakkında bilgi vermektedir. "Başlangıçta kampların dışında kalan Suriyelilerle ilgili önemli bir çalışma yapılmazken, 2013 yılı itibariyle bu konuda da önemli kararların alınıp faaliyetlerin başladığı görölmektedir" (2014: 296). Suriye'den ölkemize giriş yapan ilk grubun 2011'de geldiğini düşünerek olursak eğitim politikaları geliştirmekte geç kaldığımız açıkça ortaya çıkmaktadır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü yaptığı çalışmada (2015: 3) bu çalışmadaki sonuçları kanıtlar nitelikte veriler elde edilmiştir. İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye'de kampların dışında yaşayan Suriyeli çocukların okula gitmelerinin önünde, üzerine eğilinmesi mümkün bir dizi engel saptamıştır. Bunların en önemlileri arasında şunlar sayılabilir:

- **Dil engeli:** Çođu Arapçadan başka bir dil bilmeyen Suriyeli çocuklar, Türkçe eğitim verilen okullarda dil engeliyle karşılaşır.

• **Ekonomik zorluklar:** Parasızlık yüzünden aileler ulaşım, okul gereçleri ve geçici eğitim merkezleri söz konusu olduğunda, okul harcı gibi masrafları karşılayamıyor. Kendi işsiz nüfusu üzerinde olumsuz etkileri olabileceği endişesiyle Türkiye'nin çalışma izni vermediği Suriyeli mülteci nüfus içinde çocuk işçiliği çok yaygın. Çalışma hayatına ilişkin güvencelerden yoksun kalan anne ve babalar emeklerinin karşılığı sayılabilecek adil bir gelir elde edemedikleri için, birçok aile geçinmek için çocukların getirdiği gelire muhtaç kalıyor.

• **Toplumsal uyuşma:** Bazı Suriyeli aileler, okulda zorbalığa maruz kalacağı ve Türkiye'de sınıf arkadaşlarıyla kaynaşmakta zorluk çekeceğine dair endişelerle çocuklarını oturdukları yerdeki devlet okullarına kaydettirmiyorlar.

UNICEF'in Ürdün'de bulunan Suriyeli mülteci çocukların eğitime kazandırılması için yaptığı araştırmada, erkek ve kız çocuklarının veya çeşitli yaş grupları arasındaki çocukların değişik zorluklarla karşılaştıklarını, farklı yaş gruplarındaki çocuklara göre uygun çözümlerin gerektiğini (2015: 62) tespit edilmiştir. Bu araştırmada kız ve erkek çocukların cevaplarının, cinsiyetlerine göre isteklerinde değişiklik bulunduğu gösterdiği söylenebilir. Psikolojik destek, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi çalışmalarında bu durumun göz önüne alınması doğru sonuçlar elde edilmesini kolaylaştıracaktır.

Bu çalışmada, Kayseri'de ikamet eden Suriyeli çocuklarla Türkiye'ye ilişkin görüşleri, okula devam etme durumları, ülkelerine dönme isteği, ileride seçmek istedikleri meslek ve nedenleri hakkında görüşülmüştür. Görüşme formunda yer alan son soruda ise katılımcılara "Sihirli bir değneğinizi olsa değiştirmek istediğiniz üç şey nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Hazırlanan görüşme formu çerçevesinde yaşları 10-15 arasında değişen 50 çocuk ile görüşülmüştür. Çocukların eğitimde yaşadığı sorunların, eğitim durumlarının, psikolojik sıkıntılarının kendilerince ifade edilmesi mevcut sorunların çözüme ulaşması için büyük önem arz etmektedir. Araştırma bulgularına göre şu sonuçlar elde edilmiştir:

Katılımcıların tamamı Türkiye'yi sevdiklerini dile getirirken %36'sı ülkesine dönmek istediğini, vatanını özlediğini; %64'lük kısım ise ülkesine dönmeyi istemediklerini, orada savaşın ve bombaların olduğunu belirtmiştir. Okula devam edemeyen öğrencilerin ulaşım sorunu, maddi sıkıntıları, Türkçeyi bilmemeleri, ailelerin olumsuz tutumu gibi sebepleri olduğu görülmektedir. Okula devam etmesi gereken bu çocukların, okula devam edememesi "kayıp nesil" olarak adlandırılmalarına sebep olmuştur.

Katılımcıların ileride seçmek istedikleri meslek sorulduğunda doktor, eczacı, mühendis, mimar, polis gibi mesleklerin yoğunluk gösterdiği tespit edilmiştir. Katılımcıları bu mesleklere yönlendiren en büyük etken savaşın yarattığı travmadır. Ölümlere, yaralanmalara, evlerinin yıkıldığına bizzat şahit olan çocuklar ülkelerinde yaşanan vahim olayların son bulması, yardım etme isteği ve Suriye'yi tekrar inşa etme arzusuyla bu mesleklere yönelmişlerdir.

Görüşme formunun son bölümünde yer alan "Sihirli bir değneğinizi olsa değiştirmek istediğiniz üç şey nedir?" sorusu öğrencilere yöneltildiğinde öğrencilerden çok çarpıcı cevaplar alınmıştır. Bu cevaplar "Kişisel İstekler", "Yardım Etme İsteği", "Siyasi Nefret", "Barış İsteği" ve "Suriye'ye Dönme İsteği" başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

"Kişisel İstekler" bölümünde hem kadın hem erkek katılımcıların yaş özellikleri göz önüne alındığında verdikleri cevaplardan değiştirmek istedikleri şeylerin son derece masum duyguların ürünü olduğu görülmektedir. "Ev alırım.", "Kocaman bir evimiz olsun." gibi cevaplardan bunu görmek mümkündür.

"Yardım Etme İsteği" bölümünde katılımcıların kendilerinde eksikliğini hissettiği konularda insanlara yardım etmek istedikleri anlaşılmaktadır. Bir kolu olmayan bir öğrencinin verdiği "Kolu olmayanlara yardım edeceğim." cevabı ile babasını savaşta kaybetmiş bir öğrencinin "Yetim çocuklara yardım ederim." cevabı bunun en çarpıcı örnekleridir. Ayrıca kadın katılımcıların yardım etme isteğine verdiği cevapların frekansının erkeklerin iki katı olduğu görülmektedir. Bu da kadın katılımcıların doğası gereği daha merhametli olduğunu göstermektedir.

"Siyasi Nefret" bölümü incelendiğinde katılımcılar verdikleri cevaplarla Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın görevi bırakması gerektiğini düşünmektedir.

"Barış İsteği" kategorisinde katılımcılar genelde tüm dünyada savaşların bitmesini özelde Suriye'de savaşın durmasını istemektedirler. Savaş kaynaklı ölümlerin yaşanmasının katılımcıları derinden etkilediği görülmektedir.

"Suriye'ye Dönme İsteği" başlığını incelediğimizde katılımcılar görüşme formunda "*Ülkenize geri dönmek istiyor musunuz?*" sorusunun yer almasına rağmen son soruda da bu isteklerini dile getirmişlerdir. Bu hususta görüşülen öğrencilerin %36'sı ülkesine dönmek istemektedir. Bu isteklerini ise "Suriye'de güzel bir hayat yaşamak istiyorum." ve "Suriye'yi baştan kurarım." cevapları ile belirtmişlerdir.

Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen veriler sonucunda Suriyeli mültecilerin eğitimi, okullaşma süreci ve derslerde dikkat edilmesi gereken hususlarda şu önerilerin faydalı olacağı düşünülmektedir:

- Okula gidemeyen çocukların, eğitim sürecine katılmaları için çalışmaların artarak devam etmesi gerekmektedir.
- Türkiye'de eğitimin en temel gereği Türkçe bilmektir. Bu sebeple Suriyeli çocuklara Türkçe öğretmek için, ülke genelinde planlı, programlı projeler hazırlanıp acilen hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir.
- Okula gitmeme sebebi olarak çalışmak zorunda olduğunu belirten çocuklar için maddi destek sağlanmalıdır. Çocukların eğitim sürecine engel olan ailelerle görüşmeler yapıp onların ikna edilmeleri gerekmektedir.
- Okula devam eden öğrenciler için sınıf ortamında savaş, ölüm, bomba, aile fertlerinin yaşama durumları gibi konularda, Suriyeli çocukların hassas olduğu göz ardı edilmemelidir. Ders materyallerinin hazırlanması, düzenlenmesinde bu durum ayrıca ele alınmalıdır.
- Çocukların psikolojik durumlarının tespiti ve tedavisi için gerektiğinde bir uzman yardımı alınmalı, öğretmen bu konuda çocuğa ve ailesine destek olmalıdır.
- Türk aileler ve çocuklarda oluşması muhtemel önyargı ve olumsuz tutumların değişmesi için gerek medya gerek okul ortamında yapıcı, birleştirici çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları, Ekev Akademi Dergisi, Yıl: 17, Sayı: 56, 179-190
- Akgül, A. , Kaptı, A. , Demir, O. Ö, (2015). Göç ve Kamu Politikaları: Suriye Krizi Üzerine Bir Analiz, *The Global A Journal of Policy and Strategy*, 1(2), s.1-22

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik Erişim Tarihi: 12.04.2016
- Cengiz, D. (2015). Zorunlu Göçün Mekânsal Etkileri Ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/2 Winter, p. 101-122
- Çakırer Özservet, Y.(2015). Göçmen Çocukların Şehre Uyum ve Eğitim Politikası. Bulut,Y.(Ed). Uluslararası Göç ve Mülteci Uyum Sorununda Kamu Yönetiminin Rolü, 93-111. Kocaeli, Umuttepe Yayınları.
- Demirci, M. (2016). B1 Seviyesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Sesli Okuma Becerisiyle İlgili Tespitler, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7, Spring, pp. 333-358
- Erdem, M. D., Sengül, M., Gün, M. ve Büyükaslan, A. "Tekerleme Alıştırmalarına Dayalı Etkinliklerin Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Arapların Konuşma Becerilerine Etkisi," Route Educational and Social Science Journal, vol. 2, no. 2, pp. 1-11, Apr. 2015.
- Gün, M. (2015). The Opinions of the Instructors about the Listening Skills of Syrian Students Learning Turkish, International J. Soc. Sci. & Education, Vol.5 Issue 4, ISSN: 2223-4934 E and 2227-393X Print
- Human Rights Watch (2015). Kayıp Bir Nesil Olmalarını Önlemek: Türkiye. "Geleceğimi Hayal Etmeye Çalıştımda Hiçbir Şey Göremiyorum." Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitimine Erişiminin Önündeki Engeller, Kasım: ABD.
- Ibanez, J. I. (2012). *Teaching English As a Foreign Language and Culture of the English-Speaking countries Through ICT in and out of classroom Contexts*. Yüksek Lisans Tezi, Universitat de València, Valensiya.
- Kara, Ö. T., Yiğit, A. ve Ağırman, F. (2016) Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Suriyeli Mülteci Kavramına İlişkin Algılarının İncelenmesi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12 (4), 945-961.
- Mahadi, T.S.T., Jafari, S.M (2012) Language and Culture, *International Journal of Humanities and Social Science*. Vol.2(17) September.
- Ratner, C. (2014). *Kültürel Psikoloji, Kültürlerarası Psikoloji, Yerel Psikoloji*. (S. İçelloğlu, Çev.) İstanbul: İKÜ.
- Seydi, A.R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 31, ss.267-305, Nisan.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı Ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme, *Tesam Akademi Dergisi*, Temmuz, 2 (2), pp. 29-63

- Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, (2013). *Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındırdıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu-3*, Mayıs.
- Ulum, Ö. G. ve Kara, Ö. T. (2016). The Effects of War on Syrian Refugees' Academic Achievement. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASS)*, 48, 413-423.
- Unicef, (2015). Access to Education for Syrian Refugee Children And Youth in Jordan Host Communities, *Joint Education Needs Assessment Jordan - Education Sector Working Group*, March.
- Uzun, A. (2015). Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/1, 107-120